

Експертний висновок
до законопроекту згідно зі статтею 27
Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

«Про внесення змін до деяких законів України щодо захисту прав побутових споживачів природного газу та електричної енергії» реєстр. №4635-1 від 10.02.2021, внесений народними депутатами України Королевською Н. Ю., Солодом Ю. В. та іншими.

2. Завдання законопроекту

Законопроектом передбачається спрямування газу власного видобутку суб'єктами державного сектору економіки для формування ресурсу природного газу для потреб захищених споживачів, суб'єкту ринку природного газу, на якого покладаються спеціальні обов'язки та уповноваженому Кабінетом Міністрів на формування такого ресурсу, за закупівельними цінами встановленими Регулятором.

Також передбачається що потреби захищених споживачів у природному газу задовольняються з ресурсів видобутого газу, за роздрібними цінами (без урахування ПДВ та тарифів), встановленими Регулятором, виходячи із економічно обґрунтованих та прозорих витрат відповідних підприємств та з урахуванням рівня рентабельності, що встановлюється рішенням Кабінету Міністрів України, але не більше ніж 30 відсотків, а також з ресурсів газу, закачаних до газових сховищ за роздрібними цінами (без урахування ПДВ та тарифів), встановленими Регулятором.

При цьому, у проекті пропонується доручити Кабінету Міністрів прийняти порядок планування інвестиційних програм газовидобувних підприємств державного сектору економіки за рахунок позикових коштів державних банків з подальшою компенсацією відсоткових платежів за рахунок коштів державного бюджету.

Крім того, законопроектом пропонується встановити фіксовані ціни на електричну енергію для деяких категорій побутових споживачів.

3. Оцінка впливу на показники бюджетів

У пояснювальній записці суб'єктом законодавчої ініціативи зазначено, що реалізація проекту не потребує видатків з державного бюджету.

Проте, відповідно до статті 12 Закону України «Про ціни і ціноутворення» для суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання, що провадять діяльність на суміжних ринках, передбачено встановлення тарифів на рівні, що буде покривати економічно обґрунтовані витрати забезпечувати відповідність ціни на товар витратам на його виробництво, продаж (реалізацію), прибуток від його продажу (реалізації) та інвестиційну складову.

Також, згідно із статтею 15 вказаного Закону, Кабінет Міністрів України, органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, які встановили державні регульовані ціни на товари в розмірі, нижчому від економічно обґрунтованого розміру, зобов'язані відшкодувати суб'єктам господарювання різницю між такими розмірами за рахунок коштів відповідних бюджетів, тому відповідні суб'єкти ринку природного газу можуть звернутися за компенсацією з бюджету економічно обґрунтованих витрат.

Таким чином в разі встановлення Регулятором закупівельних цін на природний газ власного видобутку в розмірі, нижчому від економічно обґрунтованого розміру,

ДОКУМЕНТ СЕД Мінфін АСКОД

Сертифікат [58E2D9E7F900307B04000009E0E2F0014838300](#)

Підписувач [Драганчук Юрій Олегович](#)

Дійсний з [24.04.2020 13:01:11](#) по [24.04.2022 13:01:11](#)

Міністерство фінансів України

47010-02/2-3/5790 від 24.02.2021

може виникнути потреба у видатках державного бюджету на компенсацію різниці між цінами. При цьому Законом України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» бюджетна програма для компенсації таких видатків не передбачена.

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

Розробником не визначено потреби фінансового забезпечення з бюджетів.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття

Суб'єктом права законодавчої ініціативи не надано розрахунків щодо обсягу витрат державного бюджету, необхідність подання якого передбачено статтею 91 Регламенту Верховної Ради України, затвердженого Законом України від 10.02.2010 №1861-VI.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

Законопроект не відповідає Бюджетному кодексу України щодо визначення джерел збалансованості державного бюджету.

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту

Законопроект потребує доопрацювання.

1. Проектом передбачається покладання спеціальних обов'язків для формування ресурсу природного газу власного видобутку для захищених споживачів, на суб'єкта ринку природного газу, уповноваженого Кабінетом Міністрів України на формування такого ресурсу, за закупівельними цінами встановленими Регулятором.

Проте, відповідно до статті 11 Закону України «Про ринок природного газу» встановлено, що суб'єкт ринку природного газу, на якого покладаються спеціальні обов'язки, має право на отримання компенсації економічно обґрунтованих витрат, здійснених таким суб'єктом, зменшених на доходи, отримані у процесі виконання покладених на нього спеціальних обов'язків, та з урахуванням допустимого рівня прибутку відповідно до порядку, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

При цьому у Законі України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» бюджетна програма для компенсації таких видатків не передбачена, та відсутні джерела для відшкодування вищезазначених витрат.

2. Запропоновані проектом норми не узгоджуються із Меморандумом з МВФ, яким передбачено зобов'язання України щодо застосування ціноутворення на ринкових принципах, зобов'язання забезпечення формування оптових цін на природний газ на прозорому та ефективному ринку, а також визначено, що Положення про покладення спеціальних обов'язків залишатиметься чинним до травня 2021 року лише стосовно постачання газу комунальним підприємствам, а тарифи будуть ґрунтуватися на повністю ринкових цінах на газ.

3. Передбачення у законопроекті норми щодо реалізації природного газу захищеним споживачам за роздрібними цінами, встановленими Регулятором, виходячи із економічно обґрунтованих та прозорих витрат відповідного суб'єкта ринку природного газу та з урахуванням рівня рентабельності не більше 30%, без визначення складу таких витрат та порядку їх визначення може призвести до завищення цих витрат та зростання роздрібних цін на природний газ для населення, і відповідно потреби у пільгах та субсидіях.

4. Стосовно передбачення у проекті норми щодо планування інвестиційних програм газовидобувних підприємств державного сектору економіки за рахунок

позикових коштів державних банків з подальшою компенсацією відсоткових платежів за рахунок коштів державного бюджету, то джерела такої компенсації у державному бюджеті на 2021 рік відсутні.

Згідно з статтею 55 Закону України «Про банки і банківську діяльність» відносини банку з клієнтом регулюються законодавством України, нормативно-правовими актами Національного банку України та угодами (договорами) між клієнтом та банком.

Вказаним Законом визначена економічна незалежність банків і самостійність у проведенні ними кредитної політики. Комерційні банки самостійно встановлюють процентні ставки та комісійну винагороду по своїх операціях. При цьому, органам державної влади і органам місцевого самоврядування забороняється будь-яким чином впливати на керівництво чи працівників банків у ході виконання ними службових обов'язків або втручатись у діяльність банку, за винятком випадків, передбачених законом.

5. Законопроектом пропонується встановити фіксовані ціни на електричну енергію для деяких категорій побутових споживачів, які є нижчими ніж передбачені постановою Кабінету Міністрів України від 05.06.2019 № 483.

Тобто, встановлення нижчих фіксованих цін на електричну енергію для деяких категорій побутових споживачів збільшить обсяг перехресного субсидіювання, що, в свою чергу, негативно вплине на фінансово-економічний стан державних енергокомпаній та призведе до зменшення перерахування ними податків та зборів до державного бюджету, а також може потребувати додаткових видатків державного бюджету. Суму додаткових видатків та джерела їх покриття розробником не визначено.

6. Для соціального захисту вразливих верств населення діє механізм надання пільг та субсидій. Програма житлових субсидій населенню залишається головним механізмом забезпечення соціального захисту населення, через яку держава компенсує сім'ям витрати на оплату житлово-комунальних послуг у межах нормативів споживання послуг, що перевищують обсяг обов'язкового платежу.

Згідно із Законом України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» Міністерству соціальної політики передбачені видатки: за бюджетною програмою «Виплата пільг і житлових субсидій громадянам на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу у грошовій формі» у сумі **35,2 млрд грн**, та за бюджетною програмою «Компенсація у зв'язку з підвищенням тарифів на електричну енергію на оплату електричної енергії населенням, яке проживає в житлових будинках (у тому числі в житлових будинках готельного типу, квартирах та гуртожитках), обладнаних у встановленому порядку електроопалювальними установками (у тому числі в сільській місцевості), населенням, яке проживає в багатоквартирних будинках, не газифікованих природним газом і в яких відсутні або не функціонують системи централізованого теплопостачання (у тому числі в сільській місцевості), а також багатодітними, прийомними сім'ями та дитячими будинками сімейного типу» у сумі **1,4 млрд гривень**.

**Заступник Міністра
з питань європейської інтеграції**

Юрій ДРАГАНЧУК